

V Rimu se je nekaj premaknilo, toda...

Kot smo poročali v zadnji številki, se je tudi socialistična stranka (PSI) končno odločila in vložila v parlamentu svoj zakonski predlog o zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji. Kot je povedal strankin deželni tajnik, poslanec De Carli, je stranka vložila predlog v obeh zakonodajnih zbornicah, se pravi tako v poslanski zbornici kot v senatu. Slovenci v Italiji smo ta politični korak socialistične stranke že težko pričakovali in smo se zares čudili, kako je mogoče, da stranka, ki ima v svojih vrstah tudi pripadnike naše manjšine, toliko časa odlaša z vložitvijo svojega zakonskega predloga, potem ko je bila s svojim predlogom prisotna v obeh prejšnjih zakonodajnih dobah. Začudenje mnogih naših ljudi je bilo tembolj upravičeno glede na to, da imajo socialisti zdaj predsednika vlade in torej znatno večjo težo v vladni koaliciji kot pred zadnjimi državnoborskimimi volitvami. Socialisti so torej zdaj naredili svojo dolžnost in držali besedo, ki so jo bili dali svojim slovenskim članom, čeprav je jasno, da se še niso razpršili vsi dvomi, zakaj tolikšna zamuda pri vložitvi zakonskega predloga za zaščito osnovnih pravic slovenske narodne manjšine.

Medtem je pred dnevi prišla iz Rima vest, da je minister za vprašanja dežel, socialdemokrat Romita sporočil poslanski komisiji za ustavna vprašanja, da bo vlada sestavila svoj zakonski osnutek o zaščiti slovenske narodne skupnosti v Italiji. Minister je vest posredoval komisiji v trenutku, ko se je ta pripravljala na proučevanje zakonskih predlogov o zaščiti tako imenovanih manjših jezikovnih skupnosti in deželnih kultur in tudi o zakonskih predlogih o zaščiti slovenske narodne manjšine.

Vest o sklepu vlade, da sama sestavi zakonski osnutek o zaščiti naše manjšine, je potrdil tudi podtajnik v zunanjem ministrstvu, demokristjan Fioret, doma iz Pordenona, med pogovori, ki jih je imel v Rimu s predsednikom slovenske vlade Zemljaričem. Poslanec Fioret je pojasnil, da bo vlada pri sestavljanju osnutka upoštevala gradivo, ki ga je bila zbrala komisija Cassandro, v kateri je bilo, kot zna-

dalje na 2. strani ■

Zakaj se je Washington odločil za tako politiko na Bližnjem vzhodu?

Medtem ko so v Atenah zasedali najvišji predstavniki držav članic Evropske gospodarske skupnosti in se živahno prepirali o cenah kmetijskih pridelkov in proizvodov, se je položaj v Libanonu, ki nikakor ni tako strašno daleč od grške prestolnice, izredno nevarno zaostрил. Vse kaže, da je ameriška vlada korenito spremenila svojo politiko na Bližnjem vzhodu in se odločila za vojaški spopad s sirskimi vojaškimi enotami na libanonskem ozemlju. Za tako politiko se je baje odločila, ne da bi se prej posvetovala z vladami, ki imajo svoje enote v okviru mednarodnega mirovnega zbora, se pravi z vladami v Londonu, Parizu in Rimu.

V italijanski prestolnici se glede na spopade med ameriški in sirskimi vojaškimi silami v Libanonu čedalje bolj uveljavlja stališče, da se je korenito spremenil glavni cilj mednarodnega mirovnega zbora, ki je bil omogočiti spravo v Libanonu in zaščititi civilno prebivalstvo v Bejrutu. Vlada predsednika Reagana pa je enostransko začela uporabljati svoje sile v Libanonu za boj proti sirskim enotam v dolini Bekaa, da bi s silo prisilila Sirijo, naj umakne svoje enote iz Libanona. Opazovalci ugotavljajo, da je Washington dejansko pristal na stališče izraelske vlade, naj se Sirija kratkomalo izžene iz Libanona.

Italijanska vlada se je seveda znašla v velikih škripcih, ker je njenim vojakom v Libanonu pričela groziti velika nevarnost,

saj so, z razliko od Amerikancev in Francozov ter Angležev, brez vsakršnega ustreznega vojaškega kritja. Zato se Italija zdaj resno bavi z mislijo, da bi čimprej umaknila svoje vojake iz Bejruta, kjer bi kvečjemu lahko ostala italijanska vojaška bolnica.

Zanimivo in značilno je, da predstavniki neposredno prizadetih držav (Velike Britanije, Francije in Italije) na zasedanju v Atenah niso izkoristili priložnosti za posvet o najnovejših dogodkih v Libanonu, kar pomeni, da jih je nenadni ameriški korak spravil v veliko zadrego. V krogih italijanske delegacije so pojasnili, da bo o tem vprašanju tekel pogovor te dni v Bruslju, kjer bo važno zasedanje držav članic Atlantske zveze.

Vsekakor drži, da hodi zdaj Reaganova vlada svoja pota na Bližnjem vzhodu, kjer je ponovno silno okrepila zavezništvo z Izraelom, s čimer je dala razumeti, da so ji predvsem mar izraelski interesi. Bližnji vzhod postaja torej izredno nevarno žarišče, kajti ne smemo pozabiti, da se tu križajo interesi obeh velesil. Sovjetska zveza ima v Siriji kar sedem tisoč svojih »svetovalec« in je ta država dejansko njen glavni zaveznik na Bližnjem vzhodu. Kdor drega v Sirijo, posredno drega v Sovjetsko zvezo. Zato tolikšna zaskrbljenost v zahodnoevropskih prestolnicah ob zadnjih spopadih v Libanonu, kjer se mnogi predvsem sprašujejo, zakaj in čemu je Washington sklenil korenito spremeniti svojo politiko na tako kočljivem področju sveta.

Pozitivna ocena obiska v Rimu

Predsednik Izvršnega sveta skupščine Socialistične republike Slovenije Janez Zemljarič se je v petek, 2. t. m., po dvodnevem uradnem obisku v Rimu vrnil mimo Trsta v Ljubljano. Slovenska delegacija je obisk zelo pozitivno ocenila, saj je bilo tokrat govora o zelo aktualnih, vendar pa tudi sila konkretnih vprašanj. Škoda le, da je zaradi nenadne bolezni izostal sestanek z zunanjim ministrom Andreottijem. Zemljarič se je pred povratkom še enkrat srečal s podtajnikom v zunanjem ministrstvu Fioretom, ki mu je uradno potrdil vest, da namerava italijanska vlada predložiti parlamentu zakonski osnutek o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini. Prav zaradi tega so prekinili delo ožje poslanske ko-

misije, ki je bila zadolžena za preučitev vseh vloženi zakonskih predlogov. Posebna komisija, ki odgovarja po eni strani predsedstvu vlade, po drugi pa ministru za stike z deželami, bo izdelala na podlagi zaključkov komisije Cassandro besedilo, ki ga bodo nato preučila pristojna ministrstva in končno odobril ministrski svet. Nato ga bodo istočasno predložili poslanski zbornici in senatu. To pomeni, je pristavil Fioret, da se bo čas postopka skrajšal in da lahko pričakujemo sorazmerno naglo pot do vložitve zakonskega osnutka. Poudaril pa je tudi, da gre za prvi tovrstni zakon, ki naj bi ga odobril italijanski parlament.

Predsednik Zemljarič pa se je v Rimu dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 11. decembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Petelin se sestavi«; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 12. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Benečija '83«; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Giuseppe Verdi: Otello (prvo in drugo dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 Kralj (Atilij) v New Yorku; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 15.00 Šport; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Zlata Ognjanovič, basist Ivan Sancin, pianist Milivoj Šurbek; 18.15 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 13. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Iz očetove beležnice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Giuseppe Verdi: Otello (tretje in četrto dejanje); 11.30 Beležka; 12.00 »Ena bolha me grize«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Za zabavo in pouk — oddaja za pisani mladinski svet; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Od Milj do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Pier Paolo Pasolini: »Pilades«. Prevod in radijska priredba: Josip Tavčar; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 14. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Človek, kam hitiš? 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 »Cecilijanka 83«; 13.40 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 14.35 Diskorama; 16.00 »Ko trkam na nebesna vrata...«; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana; 18.00 Slučajnosti med literaturo in fantastiko; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 15. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Trim za vsakoga; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Festival slovenske popevke v Trstu v letih 1963-64; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »To je pa laž!«; 14.30 Pop-Magazin; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 16. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Ob 10-letnici glasbene šole SKPA »Mirko Filej« v Gorciji; 18.00 Kulturni dogodki; 18.25 Imena naših vasi; 18.30 Nabožna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 17. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Dekliški zbor »Slovenski šopek« iz Mačkoli; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Gojmir Demšar v našem studiu; 19.00 Radijski dnevnik.

»Nočem biti sam«

Neka italijanska popevka, ki jo pogosto slišimo tudi po našem radiu, pravi v refrenu: »Nočem biti sam, nočem biti sam«. Ob poslušanju smo se spomnili na pojav, ki mu pravimo osamljenost, pojav, ki je prisoten med mladimi, kot tudi med zreli in starejšimi osebami. Nedvomno igra pri razširjenosti občutka osamljenosti veliko vlogo sama družba, ki nas je navadila na potrošniško miselnost in odnos do sveta, tako da, kot pravi Fromm, hoče današnji človek doseči v življenju takoj vse, kar si le zaželi. Če se mu to ne posreči, postane velikokrat tako potr, da se čuti nesrečnega, nerazumljenega. Nesposobnost reakcije pa ga privede do zaprtosti, osamitve. Pride torej do stanja, ko oseba, mlada ali že v letih, ne najde več stikov z bližnjim. Poleg te negativne pa obstaja tudi druga, bogata samota, ki se hrani z ljubeznijo, spomini, ustvarjalnostjo itd.

Vsekakor pa je osamljenost odvisna od tega, kako oseba zna biti s samim seboj, kako sprejme to stanje in številne negotovosti, ki jih prinaša življenje.

Premagovanje osamljenosti, pravijo nekateri, je odvisno od zavesti, ki jo človek ima o samem sebi. Bistveno je zato imeti ali si pridobiti določeno kulturo in izkušnje na duhovnem polju, ki na racionalni in čustveni ravni dovoljuje opredeljevanje življenjskih izkušenj in zato tudi opredelitev svojih življenjskih, eksistencialnih potreb. V bistvu gre za sposobnost izbire delovanja v smislu tega, kar najbolj ustreza osebnosti posameznika.

Če vsaj malo poznamo in sprejemamo sebe, dobimo tisto potrebno osnovo, ki nam dovoljuje odnose z bližnjim. Kdor pride do tega, pa lahko tudi ob materialni osamitvi pozitivno preživi to svoje stanje.

Seveda, boste rekli, pisati je lahko, kaj pa če se kdo znajde v krizi, recimo glede svoje identitete, ali čustev? Popolnoma človeško je, da čuti potrebo po varnosti, razumevanju in človeški bližini. Vendar dejstvo, da ne zmore premagati posledic svojega »poraza«, človeka hromi in ga naredi nesposobnega, da bi se približal drugim oz. da bi drugim dovolil, da bi se mu približali in ostane kot utrjen stolp, ki se utrjen brani pred

prišleki, obenem pa je obsojen na smrt, ker mu zmanjkuje hrane.

Ko govorimo o osamljenosti, lahko torej rečemo, da izhaja iz ozkega gledanja na življenje. Mogoče je to gledanje zgolj materialno, ali usmerjeno samo v en življenjski cilj; cilj, ki je preozek, tudi če duhoven ali čustven, preozek, da bi lahko napolnjeval življenje.

Preozek, da bi osebi dal oporo, ki gradi samostojno osebnost, ki zna prenašati poraze in bolečine, ki je vzdržna in potrpežljiva, a ne na račun svoje osebnosti; ki se zna upreti malodušju in reagirati v trenutku, ko se čuti zapuščena, neljubljena, sama.

»Nočem biti sam«, pravi pesem. Dobro, toda če nočem biti sam, hočem živeti v družbi, hočem biti njen aktivni del, hočem delati za njeno dobro, kajti če bomo odprti drugim, bodo tudi drugi odprti do nas.

—o—

POZITIVNA OCENA
OBISKA V RIMU

■ nadaljevanje s 1. strani

pogovarjal tudi o gospodarskih vprašanjih, predvsem pa o novih oblikah sodelovanja med industrijskimi podjetji, bančnimi zavodi in kulturnimi ustanovami sosednjih dežel. Iskali bodo tudi skupne oblike prodaje blaga na tretjih trgih. Kot primer turističnega sodelovanja so navedli sodelovanje med ljubljanskim Smeltom in videmskim Danielijem pri izdelovanju metalurške opreme. Ker si je slovenska delegacija ogledala tudi institut ENEA, ki je zadolžen za alternativno energijo, je bilo mnogo govora o sodelovanju na tem področju, saj bo Slovenija gorivo za atomsko elektrarno na Krškem po vsej verjetnosti nabavljala v Italiji.

Glede pologa za mejne prestopne jugoslovanskih državljanov se je Slovenija obvezala, da bo posredovala pri zvezni vladi v Beogradu za omilitev predpisov, vsaj kar zadeva prebivalstvo ob meji, kjer je v veljavi videmski sporazum o maloobmejnem osebnem prometu.

V Rimu se je nekaj premaknilo, toda..

■ nadaljevanje s 1. strani

no, tudi pet Slovencev (pokojni dr. Šiško-vič za SKGZ, ravnatelj Sirk za Slovensko skupnost, prof. Iskra in Spetič za KPI in prof. Volčič za PSI).

Glede na uradno sporočilo, da bo vlada predložila svoj zakonski osnutek, je poslanska komisija za ustavne zadeve sklenila, da ne bo razpravljala o slovenski manjšinski problematiki. K zadevi se bo povrnila, ko bo vladni osnutek vložen v poslanski zbornici.

Zakonski osnutki, ki jih predlaga vlada, imajo po parlamentarnih predpisih prednost, zaradi česar bi obstajala možnost, da se postopek za odobritev zaščitnih norm pospeši. Vse to se seveda lahko uresniči, če obstaja natančna politična volja. Do zdaj pa ne vlada ne stranka niso pokazale preveč takšne volje, saj ne smemo pozabiti, da je bila komisija Cassan-

dro ustanovljena že za časa Andreottijeve vlade, do zdaj pa še ni bilo sestavljeno niti uradno sklepno poročilo o njenem delu. Poleg tega bo treba natančno proučiti vsebino vladnega zakonskega osnutka, saj vemo, kako na primer Krščanska demokracija gleda na vprašanje zaščite slovenskega življa v Benečiji. Očitno bodo morali na ravni vlade uskladiti marsikatera nasprotujoča si stališča.

Kdo bo spremljal to delo? Bodo imeli predstavniki neposredno prizadete manjšine priložnost in možnost, da povedo svoje mnenje oziroma da sodelujejo pri oblikovanju besedila zakonskih norm?

Ko po eni strani izražamo zadovoljstvo, da se je naša problematika kljub vsemu v Rimu premaknila z mrtve točke, nas po drugi strani skrbijo pravkar postavljena vprašanja, na katera bi radi prejeli od pristojnih ljudi in krogov čimprej odgovor.

Profesorji in dijaki odločno protestirajo proti novi mazaški akciji

V Trstu se nadaljuje protislovenska gonja, ki se v zadnjih letih razplamteva vsakokrat, kadar se kažejo še tako šibki znaki možnosti zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji. Vzporedno z zasedbami nekaterih italijanskih šol v mestu in z resolucijami nacionalističnih krogov proti zaščitnemu zakonu se pojavljajo sramotilni napisi z grožnjami Slovincem po spomenikih, cerkvah in slovenskih šolah. V noči med 4. in 5. decembrom so neznanci premazali s temi napisi poslopje slovenskega zavoda Žiga Zois v Trstu in poslopje, kjer je slovenska šola pri Sv. Jakobu. Gre za sramotilne napise, kot so »sciavi merda«, »pregate in italiano« (molite v italijanščini) in podobna gesla. Dijaki in šolsko osebje so takoj reagirali z zborovanjem, na katerem so odobrili protestno resolucijo.

Ravnatelj zavoda Žiga Zois prof. Ivan Černic je dejal, da so dijaki in šolsko osebje na mazaško akcijo odgovorili tako, da so se udeležili najprej zborovanj po razredih, nato pa skupnega zborovanja na stadionu Prvi maj, kjer so po daljši razpravi izglasovali protestno resolucijo. Dijaki so ob tej priložnosti ponovno pokazali svojo zrelost — je pristavil — saj so po zborovanju nadaljevali z rednim poukom. Ravnatelj je povedal, da bo v zvezi z zadnjo mazaško akcijo vložil na pristojnih mestih prijavo proti neznanecem, s čimer bi se morala začeti redna sodna preiskava.

Protestno resolucijo je odposlanstvo profesorjev in dijakov izročilo vladnemu komisarju, prefektu Marrosuju. Resolucija se takole glasi:

»Dijaki višjih srednjih šol v Trstu, člani profesorskih zborov istih šol in zastopniki nižjih srednjih šol v občini Trst, zbrani na protestnem zborovanju, odločno protestiramo proti zadržanju državnih oblasti, ki kljub očitnemu stopnjevanju protislovenske gonje niso storile dovolj, da bi

preprečile ponovne izpade tistih, ki se sklicujejo na nacifašizem. Istočasno z zazaskrbljenostjo opozarjamo, da bomo, v primeru da pristojne oblasti ne bodo učinkovito ukrepale, prisiljeni prisostvovati še nadaljnjemu in hujšemu protislovenskemu in protidemokratskemu hujskanju. Take provokacije, kakršne je bila deležna to noč slovenska šola Žiga Zois, imajo namen krepiti v javnem mnenju odklonilno razpoloženje do odobritve zakonskih jamstev za zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Pri tem ugotavljamo, da predolgo traja postopek za odobritev zakona za zaščito slovenske manjšine, ki nam ga republika dolguje od 27. decembra 1947 in zahtevamo, da se v najkrajšem času izglasuje zakon, ki bo slovensko manjšino dejansko

zaščitil. Končno ugotavljamo, da je dolžnost šole in drugih javnih ustanov in organizacij, da vse dijake in ostale državljanke natančno seznanijo tako z obveznostmi republike do manjšine kot z zgodovinskim in sedanjim položajem slovenske narodne skupnosti. Zato ravnatelj, profesorji in dijaki pozivamo uradne ustanove, da naredijo v tem pogledu vse, kar je v njihovi pristojnosti, in obenem pozivamo večinsko javnost in v prvi vrsti njene vidne kulturne in znanstvene predstavnike, da stopijo v stik s slovenskimi ustanovami, in najprej s komponentami slovenske šole, za jasno, poglobljeno in odkrito razpravo o teh vprašanjih. Ravno tako poudarjamo za povsem nujno, da predvsem italijanske šole neizkrivljeno spoznajo našo stvarnost, naše probleme, tudi z občasno prisotnostjo slovenskih predstavnikov med njenimi komponentami. Tudi to mislimo, da bo prispevek k uresničevanju prepotrebne medsebojne spoznavanja in mirnega sožitja.

Učitelji v Italiji bodo v bodoče delali manj ur

V italijanskem šolskem življenju smo v zadnjem času priča mnogim spremembam, ker je predvidenih v prihodnjih letih več reform na šolskem področju, in sicer reforma učnih programov osnovne šole, reforma višje srednje šole in uvedba novega zakona o obvezni vseučiliški izobrazbi za učno osebje otroških vrtcev in osnovne šole. Kopica novosti, ki naj postavijo italijansko šolo v korak z drugimi razvitemi evropskimi državami.

Poleg teh novosti pa je avtonomni šolski sindikat SNALS predložil Prosvetnemu ministru osnutek glede skrajšanega delovnega urnika za osnovnošolske učitelje in za vzgojiteljice otroških vrtcev. Delovni urnik je različno razporejen za šolnike glede na stopnjo šole, v kateri poučujejo: največ ur tedensko delajo vzgojiteljice (kar 30 ur), učitelji na osnovnih šo-

lah 24, najmanj ur delajo profesorji srednje šole (18 ur tedensko). Ta razdelitev je krivična, ker je ravno tako težko učiti majhne otroke kot učiti mladostnike. Prosvetno ministrstvo je že izenačilo plače in določilo obvezno univerzitetno izobrazbo za vzgojiteljice in učitelje, o kateri bo izšel kmalu zakon. Zato je prav, da se izenači tudi delovni urnik: enako delo, enaka plača in enak delovni čas za vse učno osebje ne glede na stopnjo šol, na katerih poučujejo. Sindikat SNALS poudarja, da za uvedbo enotnega delovnega urnika ne bo težav, ker bodo novi učni programi osnovne šole ukinili tradicionalni lik učitelja in ga zamenjali z več učitelji, ki bodo poučevali v osnovni šoli. Zato tudi ne bo več treba uskladiti urnika pouka z urnikom raznih predmetov.

Skrčenje delovnega časa bo pomenilo tudi zaposlitev večjega števila učiteljev, kar je za dandanašnji čas, ko pada število otrok in se krčijo razredi, pomembna pridobitev. Učiteljevo delo se ne zaključuje, kot mnogi zgrešeno mislijo, v razredu, saj

■ dalje na 7. strani

PROSTOR MLADIH

Obisk iz Slovenije pri mladih v SSK

Predstavnštvo Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije pod vodstvom predsednika Andreja Brvarja je v soboto, 3. t.m., opravilo celodnevni obisk pri deželni vodstvu mladine Slovenske skupnosti. S tem je vodstvo ZSMS vrnilo obisk, ki je bil opravljen v Ljubljani še leta 1979. Od takrat je bilo veliko stikov in sodelovanja na skupnih zasedanjih, ponovno srečanje na najvišji ravni pa je hotelo nuditi priložnost za poglobljeno izmenjavo misli in informacij o delu obeh organizacij ter o položaju Slovincem v Italiji.

Dopoldanski del srečanja je bil na sedežu SSK v Trstu. Najprej sta Milan Jarc za Gorico in Marija Breclj za Trst orisala delovanje mladih somišljenikov SSK v zadnjem obdobju. Predsednik RK ZSMS Andrej Brvar pa je spregovoril o delu in

načrtih svoje organizacije v času po zadnjem kongresu v Novem mestu.

Sledila je podrobna informacija o sedanjem stanju Slovincem v Italiji, predvsem v zvezi s prizadevanjem za doseg pravičnega zakona o globalni zaščiti. O tem je govoril Ivo Jevnikar.

Po obedu v Prečniku in udeležbi na mednarodni mirovni manifestaciji ob mejnem prehodu Gorica - Nova Gorica sta si delegaciji ogledali lokacijo novega slovenskega športnega centra ob Katoliškem domu v Gorici. Namesto zadržanega dr. J. Vrtovca je o načrtu spregovoril Goran Rustja, nakar je sledil ogled Katoliškega doma in razgovor z nekaterimi predstavniki mladih, ki se v njem zbirajo. Sledil je sklep razgovorov med delegacijama z dogovorom o možnosti nadaljnjega plodnega sodelovanja.

ORGANIZACIJSKA KONFERENCA SLOVENSKE SKUPNOSTI

V Doberdolu je bila v soboto, 3. t.m., organizacijska konferenca vseh izvoljenih in imenovanih predstavnikov ter sekcij-skih tajnikov Slovenske skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini. Razpravljali so na podlagi poročil, ki sta ju podala deželni predsednik Dolhar in tajnik Bratuž. V široki diskusiji je prišlo na dan po eni strani zadovoljstvo, da se je stranka odločila za tovrstne sestanke, po drugi pa želja po novih oblikah koordiniranega dela med vodstvom in izvoljenimi predstavniki. Predsedstvo se je obvezalo, da bo podrobno preučilo vse predloge o organizacijski preureditvi in nato sestavilo podroben načrt, ki bo predmet razprave deželne sveta Slovenske skupnosti.

60-letnica bazovske »Zarje«

Športno društvo Zarja iz Bazovice je v soboto, 3. t.m., obhajalo pomemben jubilej: 60-letnico svoje ustanovitve. Ob tej priložnosti so na pročelju hiše, kjer je bil leta 1923 ustanovni občni zbor, odkrili spominsko ploščo. Pripravili so tudi lepo in poučno razstavo, ki priča o delovanju društva v teh desetletjih, popoldne pa so priredili svečanost, na kateri so dostojno proslavili 60-letnico obstoja društva.

Svečanosti se je udeležilo lepo število gostov in predstavnikov slovenskih ter italijanskih športnih organizacij ter društev. Slavnostni govornik je bil Ivan Brass, ki je najprej orisal začetek prosvetnega in športnega delovanja v Bazovici ter nato še kar podrobno opisal ustanovitev Mla-

Slavnostna akademija v Boljuncu

V gledališču France Prešeren v Boljuncu je bila v soboto, 3. t.m., slavnostna akademija ob 40-letnici zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju in ob 40-letnici zasedanja Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije. Pobudo za akademijo so dale slovenske organizacije, društva in ustanove v dolinski občini. Častni gost je bil književnik Josip Vidmar. Svečanosti sta se udeležila tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Mirošič in konzul Nikolič; župan Švab pa je Josipu Vidmarju izročil »Odličje prijateljstva«.

Slavnostni govornik Boris Pangerc je orisal pomembnost zgodovinskih obletnic, poudaril zavzetost za ohranitev in čuvanje njihovih vrednot, obenem pa naglasil težavne trenutke ob stopnjevanju oboroževanja in gospodarske stiske v svetu ter nadaljnjo ogroženost naše slovenske narodne skupnosti v pričakovanju zaščitnega zakona. Svečanost se je začela s prihodom štafete, igralec Boris Valič je prebral odlomke Vidmarjevega govora na zboru odposlancev v Kočevju, nastopila sta duo Hrvatšč-Oman ter pevski zbor Valentin Vodnik.

Pred sklepom akademije je spregovoril tudi Josip Vidmar in posredoval pričevanje o zgodovinskih dogodkih, med katerimi je bil eden pomembnih protagonistov.

—o—

ŠOLA »BAZOVIŠKI JUNAKI«

Ob peti obletnici poimenovanja rojanske slovenske osnovne šole po bazoviških junakih je bila v soboto, 3. t.m., v tej šoli krajša svečanost. V kulturnem programu je med drugimi nastopil šolski pevski zbor, ki ga je vodila učiteljica Ani Bajc, na harmoniko pa spremljal Marko Debeljuh. Zapel je več narodnih in partizanskih pesmi.

Prisotne je nagovoril tudi predstavnik odbora za počastiitev bazoviških junakov Odo Kalan.

dinskega društva Zarja, kot se je uradno imenovala takratna organizacija. »Mladinsko društvo Zarja« — je dejal Ivan Brass — je leta 1923 imelo 45 aktivnih članov, kar je bilo za tiste čase in za tako majhno vas prav zadovoljivo. Mladina je bila takrat zelo aktivna na vseh področjih, tako da je ob neki priložnosti Združenje mladinskih društev javno pohvalilo naše društvo in ga postavilo za zgled ostalim. Društva, ki so imela nogometne ekipe, so bila vključena v "Sportno udruženje", ki je prirejalo v Trstu in okolici prvenstvene in prijateljske tekme. Obstajala je prva in druga liga; nogometna sekcija Zarje je igrala v drugi ligi. Tudi ženski roket ali hazena se je množično razvil, in sicer na pobudo nekaterih zelo aktivnih in požrtvovalnih žensk iz Bazovice.«

»Časi in pogoji za svobodno, nemoteno delovanje so se iz dneva v dan — je nadaljeval govornik — slabšali, tako da je tudi "Mladinsko društvo Zarja" razvijalo svoje delo v vedno težavnejših pogojih glede na pritisk takratne fašistične politike. Do konca leta 1926 pa so bile vse sekcije še vedno vsestransko aktivne. Fašistični teror pa ni pojenjal. Vsi vidni družbeno-politični delavci so morali, čeprav mladi, na zaslisanja, grožnje pa so bile na dnevnem redu. V začetku leta 1927 je bil pritisk fašistične oblasti na vsako našo dejavnost vedno hujši, tako da je bilo avgusta 1927 že razpuščenih enajst mladinskih društev. 9. september 1927 bo ostal v našem spominu, ker je bilo tistega dne vodstvo "Mladinskega društva Zarja", pod nadzorstvom policijske straže, odpeljano v bazovsko kasarno in je tam moralo položiti podpis na odlok o razpustu društva. Še isti dan je slovenski časopis "Edinost" objavil vest, da je tržaški prefekt razpustil "Mladinsko društvo Zarja" z motivacijo, da njegovo delovanje ni bilo v skladu z nacionalnimi interesi.«

Tako je torej fašizem zatrl za nekaj let vsako prosvetno-kulturno in športno dejavnost v Bazovici. Po osvoboditvi je bilo zato treba začeti vse od kraja. Govornik je orisal delovanje po vojni in na koncu ugotovil, da je v zadnjih časih več razumevanja za naše probleme v vodilnih krogih raznih italijanskih športnih federacij in organizacij. »To je tudi rezultat plodnega sodelovanja, ki smo ga mi vedno iskali in uresničili«, je naglasil slavnostni govornik.

ANTIFAŠISTIČNI ODBOR

Odbor za obrambo vrednot odporništvu in demokratičnih ustanov, ki se je sestel prejšnjo soboto v Trstu, bo skušal v sodelovanju s šolskimi oblastmi pravilno informirati italijansko mladino na Tržaškem o položaju in zahtevah Slovencev, tako da bi ne nasledili več desničarskim šovinističnim provokacijam. V kratkem bo nova seja s šolskimi zastopniki, da bi se podrobneje razgovorili o zadevi.

Antifašistični odbor je tudi razpravljal o prireditvah, do katerih naj bi prišlo junija ob 40-letnici uničevalnega taborišča v Rižarni.

ZBOROVANJE V MARIBORU

V Mariboru je bilo v soboto, 3. t.m., 8. srečanje zastopnikov bojovniških organizacij ter vojnih žrtev iz Furlanije-Julijske krajine, Koroške, Štajerske ter Slovenije in Hrvaške.

Prisotni so razpravljali o svetovnem položaju, o mednarodni razorožitvi, o vojaških izdatkih ter o ustanovitvi neatomskega področja v srednji Evropi oziroma na Balkanu. Sredozemlje bi moralo postati morje miru, kjer tuje države ne bi imele vojaških oporišč.

MEJNI PREHOD PRI PESKU

Pri Pesku so v soboto, 3. t.m., odprli prenovljene strukture za mejni prehod. Tako bo olajšan mejni promet. Dela so financirali z denarjem, katerega je italijanska vlada nakazala v okviru zakona za Osimo. Stala so več milijonov lir.

Svečanosti so se udeležili predstavniki italijanskih in jugoslovanskih oblasti, med njimi vladni komisar Marrosu.

»POEZIJA IGA GRUDNA MED NARCISOM IN PRIMORSKIMI SONETI«

Kulturno združenje Most in Prosvetno društvo Igo Gruden priredita v četrtek, 15. decembra, ob 20.15 v dvorani I. Gruden v Nabrežini predavanje »Poezija Iga Grudna med Narcisom in Primorskimi soneti«. Predaval bo znani literarni kritik in teoretik univ. prof. Taras Kermauner iz Ljubljane.

Predavatelj bo skušal opozoriti na danes skoraj povsem neznano poezijo mladega Iga Grudna, ki je izšla tik po prvi svetovni vojni v dveh zbirkah, Narcis in Primorski soneti, obenem bo skušal odkriti aktualnost te Grudnove poezije in njeno notranjo napetost, celo razcepljenost ter nakazati prehod iz estetičnega narcizma in hedonizma k nacionalno pobudni in osvobojevalni poeziji.

Zanimiva razstava na Kolonkovcu

V prostorih Prosvetnega društva Kolonkovec so v nedeljo, 4. t.m., odprli zanimivo razstavo, ki dejansko predstavlja zametek etnografskega muzeja v malem. V dveh sobah so zbrani predmeti vsakdanje rabe izpred sto let; eksponati so dragoceno pričevanje o življenju naših prednikov na tem območju bližnjega tržaškega zaledja, poleg kulturno zgodovinske vrednosti pa imajo seveda tudi narodnostni pomen pričevanja o neki prisotnosti. Pred odprtjem razstave je v mali dvorani Prosvetnega društva nastopil dekliški sekstet

slovenskega učiteljskega »Anton Martin Slomšek« iz Trsta. Vmes je narečna pesnica Marija Mijot prebrala nekaj svojih novejših in starejših poezij.

Prosvetno društvo Kolonkovec, ki uspešno deluje dobrih pet let, je s to lepo pobudo znova dokazalo ne le svojo aktivnost, marveč tudi kulturno in narodnostno zavest, kar zasluži vse priznanje. Razstava bo odprta ves ta teden od 16. do 18. ure, organizatorji pa so napovedali, da jo bodo še podaljšali, če se bo zanjo pokazalo zanimanje.

Ob ustanovitvi »Rezojanskega duma«

Sodobna industrijsko - tehnološka civilizacija je razbila ali hudo omajala vrsto naravnih pregrad, ki so nekdanje globoko ločevale posamezne skupnosti. Sodobna tehnologija nam npr. omogoča, da v nekaj urah dosežemo katerokoli točko na našem planetu; da imamo prav tako neposredne informacije o dogajanju v oddaljenih deželah kot v dogajanju v domačem kraju; da navežemo tesne gospodarske ali kulturne stike z zemljepisno oddaljenimi posamezniki, skupinami ali skupnostmi, kakršne bi v preteklosti lahko vzpostavili le v omejenem zemljepisnem območju. Skratka, človeštvo ni več zgolj skupek bolj ali manj nepovezanih enot, ampak čedalje bogateje in globlje notranje povezana celota.

UMRL JE EDO BRAJNIK

V ponedeljek, 5. t. m., so na ljubljanskih Žalah pokopali Eda Brajnika, bivšega namestnika jugoslovanskega notranjega ministra in do upokojitve pred nekaj leti predsednika komisije za mednarodne odnose pri skupščini SR Slovenije. Pokojnik je bil star 61 let in je že dolgo bolehal za srčno boleznijo. Pred mnogimi leti je bil operiran v Združenih državah.

Edo Brajnik se je med vojno izkazal kot odlični organizator Varnostne službe in je kmalu prevzel vodilne funkcije najprej na Visu, kjer je bil glavni štab Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije in nato v Beogradu. V Slovenijo se je vrnil leta 1965, bil izvoljen za poslanca, za člana izvršnega sveta in nato postal predsednik komisije za mednarodne odnose. Zlasti pri opravljanju zadnje dolžnosti se je živo zanimal za usodo slovenske narodne manjšine v Italiji (njegov oče je bil doma iz Štandreža, mati pa je bila Furlanka iz Bračana pri Krminu). Njegov urad v skupščini je bil vedno na stečaj odprt za zamajce, ki jim je skušal po svojih močeh vedno pomagati. Med drugim je bil prijeten sogovornik in človek, ki je kar izžareval optimizem.

SEJEM AGRICOLA '83

V dneh od 3. do 8. decembra se je na goriškem razstavišču ob ločniškem mostu vršil sejem kmetijskih strojev in opreme AGRICOLA '83. Na letošnji manifestaciji je sodelovalo približno 40 razstavljalcev, ki je predstavljalo okrog 70 proizvajalcev.

Na slovesnem odprtju sejma so v soboto, 3. t. m., spregovorili predsednik trgovske zbornice Lupieri, župan Scarano, predsednik pokrajine Cumpeta in deželni odbornik za kmetijstvo Mizzau. Deželni odbornik je v svojem posegu poudaril pomen in smotrnost prizadevanj za razvoj kmetijstva ob sedanji hudi gospodarski krizi. Mizzau je dejal, da je pri teh prizadevanjih dejavno prisotna tudi deželna uprava, ki med drugim namerava finančno podpreti preureditev sedanjega namakalnega omrežja.

Na letošnjem sejmu je bila posvečena posebna pozornost čebelarstvu, predvsem pa vinogradništvu, saj je znano, da so se zadnje čase pojavile težave pri prodaji

V sodobni industrijsko - tehnološki civilizaciji pa se pojavlja tudi težnja po oživljanju in v določenih okoliščinah po ustvarjanju manjših skupnosti, težnja, ki je na prvi pogled v nepomirljivem nasprotju s pravkar omenjenim procesom planetarizacije. A le na prvi pogled. Dejstvo je namreč, da nihče ne more imeti človeško pristen, neposreden odnos do skupnosti, ki jo sestavlja na milijone ali celo na milijarde oseb. Takšne skupnosti niso »po človeški meri«. Posebnosti vsakega posameznika ne morejo priti v njih do izraza. Kljub nasprotnemu videzu je človek v večmilijski megapoli lahko veliko bolj osamljen kot v odrinjenem zaselku. Proces planetarizacije ni torej v izključevalnem odnosu z ovrednotenjem majhnih skupnosti, ampak ga v resnici zahteva kot nujno dopolnilo za skladno rast človeštva.

Težnja po ovrednotenju manjših skupnosti se javlja tudi v prepору manjšinskih etničnih ali narodnih skupnosti, ki smo mu zadnje čase pričala na vseh razvitejših področjih sveta, začenši z Evropo. Ta splošna težnja se zdaj javlja tudi pri nas, pri slovenski narodni skupnosti v Italiji. Najbolj očitna je mogoče v Beneški Sloveniji. Še pred nekaj desetletji je namreč prevladovalo mnenje, da ji je usojeno nezadržno stapljanje z večinsko etnično skupnostjo in dokončno odmrtnje od slovenskega narodnega telesa. In vendar

Mirovna manifestacija na Goriškem

Na mejnem prehodu ob stičišču med Škabrijelovo in Erjavčevo ulico v Gorici je bila v soboto, 3. t. m. popoldne, množična slovensko-italijanska manifestacija za mir, razorožitev in gospodarski razvoj mejnega območja. Udeležilo se je je kakih 10 tisoč delovnih ljudi in mladih. Pobudo zanjo sta dali enotna sindikalna zveza iz Furlanije - Julijske krajine in Zveza sindikatov Slovenije iz Nove Gorice. Udeleženci so odobrili dokument, ki je namenjen vladama v Italiji in Jugoslaviji in ki vsebuje zahtevo, naj naredita vse, kar je

se je prav v zadnjih letih pojavila cela vrsta posameznikov in organizacij, ki širijo začet o slovenski pripadnosti beneških dolin. Tudi vodilni izidi v letošnjem juniju dokazujejo, da se je tamkaj res začelo nekaj premikati v nakazani smeri.

K temu se zdaj pridružuje nov znak, ki prihaja iz Rezijske, kjer so pred nedavnimi ustanovili kulturni krožek prav z namenom, da bi ohranjali in razvijali rezijanske etnične in kulturne posebnosti. Poimenovali so ga »Rezojanski dum«. Ustanovni akt društva so pred notarjem podpisali Aldo Madotto (predsednik), Silvana Paletti (tajnica), Vittorio Di Lenardo (podpredsednik), Luigi Paletti, Renato Qualia, Giuseppe Beltrame ter Dino Valente (odborniki). Domačini so, kot kaže, z naklonjenostjo sprejeli vest o ustanovitvi kulturnega društva, ki bo imel svoj sedež v »Kulturni hiši« na Ravanci, v poslopju, ki ga je Slovenija po potresu darovala prebivalcem te doline.

Da pomeni pripadnost manjšinski narodni skupnosti nekaj dragocenega, ni za večino tržaških in goriških zavednih Slovencev posebno odkritje. Toda v ohranjanju naše etnične posebnosti večkrat videvamo bolj zvestobo preteklosti kot odprtost prihodnosti.

Številni pojavi v sodobnem svetu, pa tudi ustanovitev recimo kar »narodnoobrambne« društva v dolini Rezijske, ki je doslej bila v tem smislu dokaj mlačna, nas utegnejo opozoriti, da smo v običajnem razumevanju svoje manjšinske narodnostne pripadnosti mogoče le nekoliko enostranski, točneje, preveč črnogledi.

v njuni moči, za obvarovanje miru in konec oboroževalne tekme. Tako v dokumentu kot v govorih, ki sta ju imela za enotno sindikalno zvezo Giovanni Padovan in za Zvezo sindikatov Danilo Bašin, pa je bil prvenstveni poudarek namenjen potrebi po ustvarjanju miru, prijateljstva in gospodarskega napredka v naših krajih na obeh straneh državne meje.

—o—

Novi duhovniški svet

Goriški nadškof Bommarco je pred kratkim imenoval novi duhovniški svet, se pravi člani posvetovalnega organa, ki naj bi mu pomagal pri vodenju škofije. Vseh članov duhovniškega sveta je 30, od katerih je pet Slovencev, in sicer: škofov vikar dr. Oskar Simčič, dekan štandreškega dekanata g. Marjan Komjanc, dekan

OBVESTILO

Cenjene naročnike in bravce obveščamo, da uprava Novega lista redno posluje ob torkih, sredah in četrkih od 9.00 do 11.30.

devinskega dekanata msgr. Ivan Kretič, delegat za štandreški dekanat dr. Kazimir Humar in delegat za devinski dekanat dr. Jožko Markuža. Prva seja novoimenovane duhovniškega sveta je bila v četrtek, 1. decembra.

vinkega pridelka. O tem in o drugih vprašanjih, ki so povezana z vinogradništvom, je tekla beseda za okroglo mizo, ki je bila v nedeljo dopoldne. Na letošnjem sejmu kmetijskih strojev in opreme pa je bilo čutiti tudi negativne posledice jugoslovanske gospodarske krize in še zlasti jugoslovanskih omejitev za prehod čez mejo. Razumljivo je, da je bil obisk iz sosednje države znatno manjši kot v preteklosti.

—o—

TEČAJ ZDRAVSTVENE VZGOJE

Na pobudo goriškega pokrajinskega odbornika dr. Mirka Špacapana se je v Gorici pričel tečaj zdravstvene vzgoje. Koordinator tečaja je bivši primarij kirurškega oddelka goriške bolnišnice prof. Cominardi. Tečaja se lahko udeleži vsakdo, ki je za to zainteresiran. Predavanja so vsako sredo z začetkom ob 18. uri v dvorani goriškega pokrajinskega sveta (Corso Italia).

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Eseji o slovenski književnosti v italijanščini

Založništvo tržaškega tiska je pred nedavnim izdalo knjigo *Saggi sulla letteratura slovena dal XVIII al XX secolo* (Eseji o slovenski književnosti od XVIII. do XX. stoletja). Njena avtorica je prof. Marija Pirjevec, ki poučuje slovenščino na trgovskem zavodu Žiga Zois v Trstu in je docent za zgodovino slovenskega slovstva na tržaški filozofski fakulteti.

Uvodna beseda pojasnjuje, da so v knjigi zbrani eseji nastali v letih od 1967 do 1983 in da so vsi, razen študije o literarnih in stilističnih izhodiščih v zadnji poeziji Srečka Kosovela (*Orientamenti letterari e stilistici nell'ultima poesia di Srečko Kosovel*) ter pregleda italijanskih prevodov slovenskih leposlovnih del (*Opere letterarie slovene nelle traduzioni italiane*), že bili objavljeni (tri v slovneskem, dva pa v italijanskem izvirniku). V uvodni besedi je tudi rečeno, da eseji obravnavajo nekatere pomembne etape v razvoju slovenske književnosti od začetka 18. stoletja do prvih desetletij našega stoletja, se pravi v obdobju, v katerem »se je slovensko ljudstvo znalo dvigniti iz anonimnosti, v katero so ga silile nenaklonjene zgodovinske in družbene razmere, in v kratkem razponu dveh stoletij doseči točno določeno narodno individualnost«.

V tem procesu slovenskega narodnega osveščanja je prav književnost, kot je znano, odigrala osrednjo vlogo. Ta misel je nenehno prisotna v Pirjevčinih esejih. Večkrat jo je mogoče zaslediti takorekoč med vrsticami, nemalokrat pa jo avtorica odprto izrazi, npr. ko pove, da »se trditev, po kateri so pesniki priklicali k življenju slovanske narode, mogoče najbolje prilega slovenskemu narodu« (47). Ta posebna vloga pa je slovensko književnost pogojevala tako v vsebinskem kot v oblikovnem pogledu. Biti je morala vsekakor dostopna širšemu ljudstvu, kar pa je prinašalo tudi nevarnost, da bi se v svoji »ljudskosti« lahko poplivila in obstala na ravni folklorne. Zoper to nevarnost sta se med drugimi odločno dvignila predvsem France Prešeren in Ivan Cankar. Prav ta pomen njunega nastopa Pirjevčeva jasno poudari v eseju *Dalla let-*

teratura per »pacifici agricoltori« alla letteratura d'élite: aspetti e particolarità del romanticismo sloveno (Od književnosti za »miroljubne poljedelce« do elitnega slovstva: značilnosti in posebnosti slovenskega romanticizma), ki obravnava pomen Prešernovega nastopa v slovenski zgodovini in ga primerja s previdnim in zadržanim Kopitarjevim literarno-političnim programom, in v eseju *Ivan Cankar nella storia e nella cultura slovena* (Ivan Cankar v slovenski zgodovini in v slovenski kulturi), v katerem je pisatelj prikazan predvsem kot nasprotnik slovenskega kulturnega provincializma. Cankarju je posvečen tudi esej *Il ruolo della cultura e la sorte della nazione slovena nei discorsi di Ivan Cankar a Trieste* (Vloga kulture in usoda slovenskega naroda v govorih Ivana Cankarja v Trstu). V njem Pirjevčeva opiše Cankarjevo nihanje od začetnega socialističnega internacionalizma do zaskrbljenosti zaradi narodnostne usode Trsta in Primorske ob koncu prve svetovne vojne.

Nasprotje med »ljudskostjo« in »svetovljanstvom« je na neki način prisotno tudi v eseju *Caratteristiche del racconto »I due padri di Maček« nell'ambito dei »Quadri rurali« di Janko Kersnik* (Značilnosti povesti »Mačkova očeta« v sklopu »Kmetijskih slik« Janka Kersnika). Osrednja teza tega eseja je namreč, da medtem ko sta oba poleg Kersnika največja pripovednika v drugi polovici prejšnjega stoletja, Jurčič in Tavčar, »gledala na kmeta z očmi nekoga, ki je

zrasel na kmetih«, je Kersnik bil po poreklu tuj kmečkemu svetu in ga je zatorej lahko opisal z verodostojno oddaljenostjo, brez osebne prizadetosti. Zato v Kersnikovih Kmetijskih slikah ni niti opaziti nobenega didaskalično-vzgojnega vzgiba, ki je prisoten v pripovedništvu Kersnikovih sodobnikov. (39)

V že omenjenem eseju o zadnji poeziji Srečka Kosovela, se pravi o literarnih in stilističnih izhodiščih predvsem njegovih Integralov, skuša avtorica določiti izvor in značilnosti Kosovelovega konstruktivizma. Pri tem se opira na novejšje izsledke slovenskih literarnih zgodovinarjev, ki so ugotovili, da je Kosovel zvedel za rusko-sovjetski konstruktivizem bodisi preko tržaškega likovnika Avgusta Cernigoja, ki je v Nemčiji prišel v stik z ruskimi emigranti, bodisi preko zagrebške avantgardne revije Zenit. Pirjevčeva pa pri tem primerno opozarja, da Kosovelov tudi sicer svojevrsten konstruktivizem ni bil plod zunanega pristanka na neko literarno modo, ampak veliko prej naravna etapa njegovega samoniklega pesniškega razvoja.

Prvi in zadnji sestavek v knjigi se na različna načina dotikata vprašanja stikov med slovensko in italijansko kulturo. Knjiga se namreč začne z esejem *L'attività culturale dell'»Academia Operosorum« e i suoi contatti con l'Arcadia romana* (Kulturna dejavnost »Academiae Operosorum« in njeni stiki z rimsko Arkadijo), v katerem avtorica pokaže, kako se je ljubljansko kulturno življenje ob koncu dobe protireformacije obnovilo prav na pobudo bivših študentov v italijanskih kulturnih središčih. Knjigo pa sklepa že na začetku omenjeni pregled italijanskih prevodov slovenskih književnih del, ki ga je avtorica sestavila v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom v Trstu. Zanimiva je njena sklepna ugotovitev. Pirjevčeva po eni strani ugotavlja, da so ti prevodi v zadnjem stoletju bili zadovoljivi tako po kakovosti kot po

dalje na 7. strani ■

OB IZIDU KNJIGE MARIJA MAVERJA

»Vinka Beličiča pogled nazaj«

Te dni je v založbi tržaške revije »Mladika« izšla knjiga »Vinka Beličiča pogled nazaj«. Gre za knjigo, v kateri nam glavni urednik »Mladike« Marij Maver s pomočjo intervjuvanja predstavlja pesnika Vinka Beličiča. Sam Maver v uvodni besedi pove, da se je zamisel za to knjigo porodila ob radijskem pogovoru v živo, ki ga je imel s pesnikom na radijski postaji Trst A v četrtek, 23. decembra 1982.

Ceprav je bil pogovor, ki je bil prepisan s traku, predelan in nekatera vprašanja še dodana, ohranja ta tiskani radijski intervju vso svežino in neposrednost oddaje v živo. Kdor namreč pozna prof. Beličiča, ve, da je mož, ki premišljeno govori in se redkokdaj zareče. Zato so v knjigi objavljeni odgovori le obširnejši in mogoče bolj knjižno povedani, ni pa se spremenil njihov neposredni duh.

Knjiga, ki hoče predstaviti Beličiča ob njegovi sedemdesetletnici, posrečeno vključuje med svoje strani zanimiv pesnikov dnevnik iz let 1939-40 in nekatere pesmi, ki ob ostalem tekstu prikazujejo Beličičevo gledanje in doživljanje sveta, umetnosti, zgodovine in sebe kot človeka, ki živi v prostoru in času, ki mu ni najbolj sprejemljiv tudi glede na značajske in idejne lastnosti. V času, kot pravi v zadnjem odgovoru, ki ga »preveč prevzema« v času, »ki se me dotika in me preskuša; in v katerem se moram znajti. Znajti se v času z glavo in s srcem, kot sem ju spre-

jel ob Stvarnika. Biti kos valovom časa in okoliščin kot odgovoren človek. Gristi se skozi ovire, težave in preizkušnje, ki mu jih je usoda kar precej navalila na pot. Ohraniti vero in pogum, pa tudi moč nikogar izzivati in pred nikomer povešati oči in tako notranje čvrst slediti nižanju sonca«.

To je torej pesnik Vinko Beličič, ki ob svoji sedemdesetletnici v tej knjigi pododživlja svojo življenjsko pot: rodno Belo krajino, delovanje v predvojni Ljubljani in medvojno dobo ter delo po vojni v Trstu do današnjih dni. Včasih bi se zdelo, da je pesnik nekoliko zagrenjen, vendar bolj kot to je Beličič občutljiva pesniška duša, mimo katere življenje ni šlo, ne da bi pustilo sledove in izoblikovalo lastno gledanje na svet.

Dragocena je Beličičeva bibliografija, ki jo je sestavil pesnik sam. Razdeljena je na dva dela. Prvi gre od začetka, leta 1930/31, do prelomnega leta 1945. Že takrat je pesnik sodeloval pri raznih revijah, številnih časnikih in koledarjih predvojne Slovenije. Drugi del je naslovljen »Od umika iz domovine in pristanka v Trstu 1945 do 1983«. Ta natančna bibliografija in sploh vsa knjiga bosta gotovo številnim dragoceno gradivo za študije o pesniku in pisatelju Vinku Beličiču.

Knjiga je izšla v 600 izvodih. Tiskala jo je tiskarna »Graphart«, opremil pa jo je Edi Žerjal.

M.T.

SLOVENSKA MATICA BO IZDALA NOV ROMAN BORISA PAHORJA

Kot poroča ljubljansko Delo, je Slovenska matica vključila v svoj knjižni načrt za leto 1984 izdajo novega romana pisatelja Borisa Pahorja z naslovom »V labirintu«. Ljubljanski list pri tem opozarja, da gre »za sklepni del trilogije s predhodnima deloma Zatemnitev in Spopad s pomladjo in zajema čas od 1946 do 1949, zlasti takratne stiske tržaških Slovencev«.

»Natančnejše poznavanje Kocbekovega življenja in dela si lahko obetamo — beremo v ljubljanskem Delu — z izidom knjige Peščena ura, pričevanj v 109 pismih Borisu Pahorju od 1940 do 1980. Korespondenca bo objavljena brez Pahorjevih odgovorov, pač pa je slednji k pismom napisal 10 strani opomb«.

Slovenska matica, ki bo prihodnje leto objavljala 120-letnico obstoja, bo predstavila še dela Kovačiča, Slodnjaka, Lapornika, Hribarja, Baša, Preglja in Kozaka.

NIČ NE OBSTANE

Iz mehkega naslonjača
skozi okno poglej!
Kje ste moje ptice,
kam ste zbežali ljudje?
Vse je tiho in mrko.
Včasih se le kateri zlati list
na blede brezi
zaziblje v hladnem pišu.
Hoče preživeti, prestati.
Skuša se obdržati
toda,
nit se pretrga.
Tudi on pade.

ALI ČLOVEK? ALI NIČ?

Nad mano vse šumi
in noge same mi beže,
ko misli so zašle
daleč, tja v skrivnost.
Pesmi vetra so glasovi,
čigavi življenja so darovi,
zakaj sem človek,
kje je nič?
Park molči,
vse trave so zaspale,
klopce same ždijo, govorijo:
»Ali človek, ali Nič?«
Pepel se je razpršil,
ko je zapihal novi veter
in Ogenj je zagorel
mogočno, v globini srca.

MOLITEV

Trudna je starkina roka
nesla bele krizanteme na grob,
kjer spomini malega otroka
dvigajo kvišku v nebesni se svod.
Ali je res ona kriva te smrti,
te črne, krute sestre,
ki je vzela Tomaža iz maminih prsi
in v hišo prinesla gorje?
Vem, Ti si to storil,
a njim, zakaj ne poveš,
kot si včasih meni govoril,
bolje kot jaz, sam dobro to veš.
Kljub temu, srčna Ti hvala,
da me še vedno živeti,
čeprav tako nisem več mlada,
hočem še vedno, vedno trpeti.

Slavko Kalan

Iz dramskega sporeda radia Trst A za mesec december

V torek, 20. decembra ob 18. uri: odpustni grehi. Giovanni Boccaccio - Jože Rode »SPOVED«. Tretja igra iz dramske nanizanke »Odpustni grehi«, ki v svojih devetih zaključenih zgodbah uveljavlja motiv ljubezni, kot so ga začutili in opisali različni pisatelji, ki so ustvarjali v časovnem razdobju 1700 let. To pot je dramaturg in urejevalec tega niza Jože Rode poiskal novo zgodbo pri Giovanni Boccacciu, pri tem mojstrskem avtorju vseh časov, ki prikazuje življenje svojega časa v vsej polnosti in resničnosti, z močno poudarjeno protiklerikalno ostjo in usmerjeno v tostranske slasti in užitke življenja. Prevod Niko Kožir. Režija Boris Kobal. Produkcija »Radio Trst A«.

V soboto, 24. decembra ob 18. uri. Saša Martelanc »MIR SE OZVANJA LJUDEM PO ŠIRJAVI«. Igrani prispevek dramskega uredništva naše radijske postaje k božičnemu večeru. Podoživljanje raznih božičnih večerov skozi miselni sprehod človeka srednjih let... Produkcija »Radijski oder«.

Od ponedeljka, 26. decembra do petka, 6. ja-

nuarja (ponedeljek, sredo, petek ob 14.10): roman v nadaljevanjih (dramatiziran roman). Grazia Deledda »GOLOBJE IN JASTREBI«. Ponovitev popularnega dela italijanske pisateljice in Nobelovke iz leta 1926, ki je v svojih novelah in romanih prikazala življenje ljudstva na Sardiniji. Poleg tega dela imamo v slovenščino prevedeni še dve: »Marianna Sirca«, in »Sardinske novele«. Prevod Joža Lovrenčič. Dramatizacija Matejka Maver. Režija Glavko Turk. Produkcija »Radijski oder - 1979«.

V torek, 27. decembra ob 18. uri: odprti dramski val. Primož Kozak »DIALOGI«. Eno temeljnih dramskih besedil pred dvema letoma umrlega slovenskega dramatika, ki je v vseh svojih delih filozofsko razčlenjeval revolucijske dogodke, družbene odnose in eksistencialistično samouresničevanje. Tudi »Dialoge« odlikuje spretna dramska gradnja besednih in miselnih spopadov nastopajočih junakov. Režija Borut Trekman. Skupna produkcija »Radio Trst A« in »RTV Ljubljana«.

—o—

ITALIJANSKI UČITELJI BODO V BODOČE DELALI MANJ UR

■ nadaljevanje s 3. strani

morajo učitelji doma pripravljati učno uro, popravljati naloge, pripravljati didaktični material, obiskovati šolske seje in izpopolnjevalne tečaje itd. ... Tako se obvezne ure povečajo za več ur tedensko. Sindikat SNALS je prepričan, da bodo ti predlogi sprejeti, ker so zelo konkretni in pozitivni. Tako bo tudi celotna italijanska šola imela enoten delovni urnik, ki naj bi obsegal čas od 8.30 do 13. ure.

Tudi slovenski učitelji spremljajo z zanimanjem te novosti na šolskem področju, saj se tičejo neposredno tudi njih samih. Novosti so vedno povezane s precejšnjimi dvomi, kar je razumljivo, a upajo, da bodo čimprej prišle v veljavo.

M. P.

ESEJI O SLOVENSKI KNJIŽEVNOSTI V ITALIJANŠČINI

■ nadaljevanje s 6. strani

količini. Po drugi strani pa pristavlja, da »je naš obračun manj razveseljiv, če upoštevamo odmevnost teh prevodov v italijanski kulturi. Kljub naporom italijanskih in slovenskih prevajalcev (slednji so številnejši od prvih, kar je že samo po sebi pomenljivo) so prevodi slovenskih književnih del v glavnem obtičali na straneh malo razširjenih revij ...« (99).

Eseji o slovenski književnosti Marije Pirjevec so sestavljeni s strokovno resnostjo in natančnostjo. V opombah je tudi navedena bogata bibliografija. Posamezni književni pojavi pa so v njih dosledno postavljeni v širši družbeni in zgodovinski okvir, kar bo seveda omogočalo njih boljše razumevanje tudi tistim italijanskim bralcem, ki jim je slovenska resničnost neznana.

Iz dnevnika Edvarda Kocbeka

2

Rojstvo nove Jugoslavije

AVNOJ - II. zasedanje; Jajce, novembra 1943

Nadaljujemo z objavo dnevnika Edvarda Kocbeka o 2. Zasedanju Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije, ki je bilo v Jajcu pred štiridesetimi leti. Za ta svet se je uveljavila srbohrvatska kratica AVNOJ. Kocbek namesto nje uporablja slovensko kratico ASNOJ, ki pa jo v slovenski publicistiki in strokovni literaturi le redkokdaj najdemo. Ured.

Gledališki pevski zbor pa je z navzočimi v dvorani odpel himno »Hej, Slovani«, potem pa se je Ribar povzpел na oder, nastala je posebna tišina. Vsi smo se z nežnim občudovanjem zazrli vanj in vedeli, da tisti hip utelešuje uporno, trpečo in zmagujočo Jugoslavijo. V sebi sem krotil prekrasen zanos, ki me je hotel vsega prevladati in mi je šepetal »... zdaj in na veke,

amen ...«, besede, docela nasprotne tistim, ki so jih spregovorili ob smrti zadnjega celjskega grofa. Ribar je že začel s krepkim in zvonečim glasom: »Tovariši odposlanci, začenjam drugo zasedanje Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije ...«

Njegova neupogljivost nas je sprostila in spremenila v prizadevne, urejene in na delo pripravljene ljudi. Ribar je prebral dnevni red in zatem poročal o delu ASNOJ. Glavne misli so mu bile: Ustanovitev ASNOJ pomeni po kapitulaciji Jugoslavije največji politični dogodek na jugoslovanskih tleh. Dotlej je Vrhovni štab predstavljal nekakšno skupno vojaško vodstvo in vanj vključeval tudi politično delo, vendar je spontano narodno osvobodjevanje

s prizadevanji po suverenosti, kakor so ga razvili posebno Slovenci, potrebovalo vskladitve. Slovencem so letos sledili Hrvatje, Bosanci in Črnogorci, na vidiku pa sta ustanovitev srbskega in makedonskega narodnega vodstva. Zato je prav, da vsa ta posamezna narodna vodstva dobijo čimprej svoje državno predstavništvo. ASNOJ daje danes pobudo za zbiranje vseh demokratskih sil, ne glede na narodnost, vero, politično in nazorsko pripadnost. Ker pa naloga ASNOJ ni v papirnatem in zgolj teoretičnem delu, temveč gre za tem, da postane tudi organizator vseh skupnih političnih dejanj, ki se nanašajo na ustvaritev nove zvezne države Jugoslovanov, je prišel čas, ko naj se ASNOJ iz medstrankarskega političnega telesa spremeni v najvišji državni zakonodajni organ in si izbere svoj izvršilni organ, prvo zvezno vlado.

Z odobravanjem smo sprejeli njegovo predsedniško poročilo, potem pa smo poslušali pozdrave predstavnikov komunistične stranke Jugoslavije, Vrhovnega štaba, ženske in mladinske organizacije. Za njimi so stopali na oder odposlanci, ki so

Za vzgojiteljice in učitelje bo potrebna univerzitetna izobrazba

V vseh evropskih državah je postal problem poklicne priprave šolnikov zelo obširna in zahtevna naloga. Z ene strani nenehni kulturni napredek stalno spreminja dokončne cilje vzgoje in zato zahteva novo sintetično preverjanje, ki je globlje in istočasno preprostejše. Z druge strani so vede kot pedagogika, psihologija in sociologija obogatele naše znanje glede vzgoje in izobraževanja in tudi vzgojne dejavnike: zato ima učitelj večje možnosti, da uspešno posreduje pri učenjih zlasti pri pomanjkljivih in težkih razmerah.

Prav zaradi tega se je dvignila stopnja profesionalnosti, ki jo zahtevajo od šolnika. Poklicna priprava vzgojiteljic in učiteljev je nezadostna, zahteve šole so postale večje in zato tudi potreba po višji šolski izobrazbi za učno osebje otroškega vrtca in osnovne šole. Učiteljišče, ki usposablja učni kader za poučevanje na osnovni šoli, ne zadošča, ker ne nudi dovolj priprave na pedagoškem in psihološkem področju. Prosvetni minister je, pod pritiskom šolskih izvedencev in sindikalnih organizacij, ustanovil delovno skupino, ki ima nalogo pripraviti čimboljše zakonski osnutek za univerzitetno oblikovanje učnega osebja otroškega vrtca in osnovne šole.

Skupina, ki deluje na prosvetnem ministrstvu, je pripravila še nedokončni osnutek zakona o univerzitetni izobrazbi učnega osebja otroškega vrtca in osnovne šole. Predvidena je prehodna doba, ki bo trajala 10 let od 1984 do 1994. Prehodno obdobje je potrebno bodisi za dozorenje vseh odrobnih pogojev, s posebnim poudarkom na uveljavitvi zakona o reformi višje srednje šole, bodisi za dopolnitev vseh eksperimentiranj na univerzah. Na vseučiliščih bo priprava programov, ki bodo potrebni za oblikovanje učnega osebja otroškega vrtca in osnovne šole, zahtevala posebno didaktiko in od profesorjev tudi korenite spremembe v običajih in mišljenju. Prehodno desetletno obdobje bo predvsem obdobje eksperimentiranja in poizkusov.

Vzorec za izvelbo zakona o univerzitetni izobrazbi učiteljev in vzgojiteljic so nekatere evropske države, kjer se ta zakon že uspešno izvaja.

Te so Francija, Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Belgija in druge. V teh državah je poklicno oblikovanje učnega osebja otroškega vrtca in osnovne šole pripuščeno vzgojnim ustanovam, ki sledijo obvezni šoli in višji srednji šoli. Zanj veljajo programi s fakultete »Magistero«. Te ustanove organizirajo dvoletne tečaje; prisotnost na tečajih je obvezna in število kandidatov je omejeno.

Kako pa je mišljeno univerzitetno oblikovanje šolnikov v Italiji? Univerzitetna izobrazba učnega osebja otroškega vrtca in osnovne šole se načrtuje, po mnenju delovne skupine, po dveh vzorcih: prvi se nanaša na obdobje, ki je eksperimentalnega značaja in traja 10 let, drugi vzorec pa se nanaša na obdobje takoimenovanega »popolnega režima«, kar pomeni, da bo določen natančen program univerzitetnega izobraževanja, ki bo veljaven, za vnaprej ne več poizkusno in brez sprememb.

Prvi vzorec pradelagajo za desetletje, ki je prehodnega značaja (1984 - 1994), v katerem ne bo na univerzi dijakov iz obnovljene višje srednje šole.

V tem desetletju ne bo mogoče uvesti obveznega obiskovanja fakultete za učno osebje otroškega vrtca in osnovne šole, pač pa bo obisk prostovoljen in bo treba uvesti le obširno poizkusno obliko za vse pobude in za razne tečaje na področju predšolske vzgoje in osnovne šole.

Drugi vzorec, »s popolnim režimom«, bo označil stopnjo, v kateri bodo fakulteto obiskovali študentje, ki so končali višjo reformirano srednjo šolo in obisk fakultete bo postal obvezen.

Pri drugem vzorcu je treba opredeliti oblikovanje treh vrst učiteljev, in sicer na starostno lobo učencev:

1. učitelji, ki bodo poučevali učence stare od 6 do 7 let (kar ustreza sedanjemu otroškemu vrtcu in 1. in 2. razredu osnovne šole);
2. učitelji, ki bodo poučevali učence od 8. do 14. leta starosti (druga didaktična stopnja osnovne šole in nižja srednja šola);
3. učitelji za poučevanje dijakov starih od 14 do

18 let (odgovarjajoča sedanja višja srednja šola).

Tretji vzorec je imenovan polivalenten in predvideva štiriletno obdobje, razdeljeno v dve dvoletni obdobji. Eno dvoletno obdobje, ki je skupno za oblikovanje raznih likov šolskega osebja, kot so učno, vodstveno in nadzorno, ki bo delovalo v oblikovalno — vzgojnih procesih; za pripravo družbeno-kulturnih operaterjev in operaterjev pri znanstveni raziskavi. Drugo dvoletno obdobje bo poklicno usmerjevalno bodisi za učno osebje otroškega vrtca in osnovne šole, bodisi za druge prej omenjene vzgojne sektorje. Seveda so to šele prvi osnutki za nov zakon, ki bo nedvomno pomenil pravo revolucijo na šolskem področju in bo nov korak k izboljšanju italijanske šole, ki še vedno zaostaja za evropsko.

Precej je še nejasnega v osnutku zakona in poraja se vrsta različnih dvomov in pomislekov glede konkretne izvedbe zakonskega osnutka. O tem se veliko razpravlja na raznih srečanjih, ki jih prirejajo razne šolske komponente in šolski sindikati. V Trstu je bilo tako srečanje 11. novembra in ga je priredil sindikat UIL. Na to pomembno srečanje je bila povabljen tudi Ethel Serravalle, predstavnica sindikata v vsedravnem svetu za javno šolstvo na Prosvetnem ministrstvu, toda zaradi nujnih zadržkov ni prišla. Srečanje samo je zaradi tega precej izgubilo na važnosti in tudi udeležba je bila skromna.

Na tem srečanju je prišla do izraza bojazen, da se zakon ne bo konkretno izvajal in da bo takoimenovano desetletno prehodno obdobje postalo trajno. Prisotni šolniki so bili mnenja, da se ne more govoriti o uspešnem izvajanju zakona, dokler ni postal veljaven zakon o reformi višje srednje šole in se ne izvajajo novi programi za osnovno šolo.

Govora je tudi bilo o potrebi po reformi učiteljišča, ki ne zadošča zahtevam nove, moderne šole.

Positivno je dejstvo, da se italijanska šola prebuja iz dolgega spanja, saj od Gentilijeve reforme ni bilo skoraj nič storjenega. Upajmo, da bodo vse novosti prispevale k boljši šoli in da bo kmalu prišlo do konkretnega izvajanja novih zakonov in da ne bodo ostali le mrtva črka na papirju.

M. P.

govorili v imenu Srbov, Hrvatov, Črnogorcev, Bosancev in Slovencev. V imenu Slovencev je zborovanje pozdravil Josip Vidmar. Najprej je popisal našo strašno usodo leta 1941, ko so nas sovražniki v nekaj dnevih razkosali med tri države, potem pa je z občutkom ponosa in sreče poudaril, da smo se Slovenci kljub popolni osamljenosti zbrali v čvrsto fronto in sami iz sebe začeli oboroženi boj. Dejal je, da tega ne navaja zato, da bi se s tem hvalil, pač pa zato, da bi utemeljil definitivno pravico, ki smo si jo Slovenci pridobili, da tako zdaj kakor za večne čase sami odločamo o svoji usodi. Izjavil je hkrati, da te pravice Slovenci ne bomo zlorabili, pač pa jo bomo vskladili s pravicami drugih narodov ter tako utemeljili enotnost in bratstvo suverenih in enakopravnih jugoslovanskih narodov, kajti tudi mi Slovenci smo danes postali državotvoren narod.

Izvolili smo si delovno predsedstvo in verifikacijski odbor. Vodstvo zborovanja je prevzel dr. V. Kecmanović, bivši bosenski demokrat. Odposlanci smo po vrsti prihajali in oddajali svoja pooblastila, potem pa smo odposlali pozdrave Stalinu, Chur-

chillu in Rooseveltu, Vseslovanskemu odboru v Moskvi, Jugoslovanom v Severni Ameriki in vsem Jugoslovanom na neosvojenem ozemlju, po ječah in v taboriščih. Zatam so nam prebrali pozdrave, ki sta nam jih poslal bolgarska komunistična partija in Vseslovanski odbor v Moskvi; pri tem nam je udarilo v oči, da v pozdravu iz Moskve med jugoslovanskimi narodi niso omenjeni Makedonci. Sledila je vrsta najlepših pozdravov. To so bila pisma, ki so jih s trdo roko napisali borci z raznih bojišč in aktivisti različnih organizacij. Pisma s terena so pozdrave vezala z ganljivimi darovi, izvečine so podarjali vojski hrano; nekje so dali 550 kg žita, drugod 1604 kg hrane, nekje 10.500 kg žita in bogve kje 1480 kg hrane; v enem izmed pisem je stalo »Vsi zmožni moški so stopili v odred«, v drugem pa »Vse svoje sinove smo dali za vojsko«. Kri in žito, prav biblični darovi!

Po krajšem odmoru smo nadaljevali, začel se je glavni del zasedanja.

Najprej smo slišali za izid verifikacije. Od 250 izvoljenih odposlancev jih je prišlo na zasedanje 142, vsi ti so izročili pra-

vilna pooblastila. Ugotovili so, da so slovenski, hrvaški in srbski odposlanci v manjšini (17 od 42, 37 od 78, 24 od 54), polnoštevilni so le Črnogorci (16), v veliki večini pa navzoči Bosanci (46 od 53). Odposlanci iz Makedonije in Sandžaka se niso mogli prebiti skozi sovražnikov obroč, zato smo sklenili, da njihove mandate kljub temu verificiramo (11 in 7). Ker so bili navzoči nekateri namestniki odposlancev (15), je od skupno 268 verificiranih mandatov navzočih 157 odposlancev. Zasedanje je potrdilo tudi mandat dr. Anta Mandića, predstavnika Hrvatov iz neosvojenih Istre.

Tedaj se je sredi mogočnega navdušenja vzdignil vrhovni poveljnik Tito, stopil na oder in začel brati referat o razvoju narodnoosvobodilnega boja v luči mednarodnih dogodkov. V obraz je bil izmučen, okrog oči mu je ležala senca, kakor da že dolgo ni spal, vendar je bral z odločnim, preprostim in trdo zastrtim glasom; kretanje so mu bile pri tem prav tako preproste; videlo se je, da mu gre v sleherni stvari za bistvo, da ne pozna nikakega okraševanja, še manj pa ovinke (Dalje)